

pravi, „da slovanska liturgija v Rimu ni po godu in po srci“; in vendar sv. Oče prav v tej okrožnici, katero „Narod“ graja, hvalijo slovansko bogočastje Rusinov in škofom strogo naročajo, ga braniti in varovati. „Narodovi“ bogoslovci menda tudi o tem nič ne vedó, da ako je enkrat kterakoli liturgija pri tem ali onem narodu od Rimske stolice dovoljena, posamni duhovni po lastni volji od te liturgije odstopiti ne smejo; tedaj se morajo tudi Rusinski duhovni slovanske liturgije držati, in se ne smejo latinskega obreda posluževati.*) — „Narod“ se tudi nad tem huduje, da sv. Oče tako ostro govorijo zoper duhovnike, kateri rusinsko liturgijo skušajo „kaj razviti in očistiti“. S tem kažejo „Narodovci“, da so tudi v cerkvenem pravu slabo podučeni, sicer bi morali vedeti, da velja v kat. cerkvi od nijene strani oporekano pravilo, da spada oblast, ktere koli določbe v liturgiji dajati, med pravice poglavarja katoliške cerkve. In zares, kam bi prišli, ako bi bilo vsakemu župniku in kteremu koli duhovniku dovoljeno po lastni volji obrede spreminjati? Verniki bi pri Božji službi ne vedli več, ne kako odgovarjati, ne kako se obnašati, ako bi vsak duhovnik po lastni volji „očiščeno“ bogočastje na župnijo seboj prinesel; zidali bi zares stolp Babilonski! — „Narod“ ve tudi povedati o „narodnej zavednosti“ Rusinov vsled njih slovanske liturgije. Nam je o tej zavednosti dosihmal prav malo znano; to pač vemo, da so Rusini in njih poslanci s celó redkimi izjemkami nemškimi ustavakom do zdaj vedno služili kot slepo orodje za politiko, Slovanom pogubno. — Liberalni „Narod“ nēma nijene graje za Rusko razkolništvo, ki s siloj in pobijanem kat. Rusine k razkolništvu sili; dosledno je, da tudi nijene pohvale nēma za sv. Očeta, ki s takó možato besedo branijo svobodo verskega prepričanja Rusinov. — „Narod“, ki je nekdanj slovanske „prvake“, ki so zoper njegovo voljo hodili v državni zbor, toliko zasmehoval in psoval zavoljo njih „koristolovne“ politike (Utilitäts-Politik), je zdaj sam postal od nog do glave koristoloven politikar. On pravi: „Kaj bode vspeh tega papeževega pisma proti (?) Slovanom? Nobenega ne bo, ali pa baš čisto protiven od onega, ki ga Rim pričakuje... Kako je Rim pogubljaj naše konfesionalne postave. Kdo se je zmenil za to? Nihče; potrjene so in Rim mora molčati in molči“. — „Narodu“ ni tedaj nič več mar za npravnost in pravičnost principov, ampak le za hipno korist in vspeh tekočega dneva. „Narod“ v svoji liberalni zaslepljenosti ne vidi in ne ve, da svetovna zgodovina svojih osodepolnih čiš-

nov ne izvršuje po letih in desetletjih, ampak mnogokrat še le po sto in stoletjih. Kolikokrat so za krajši ali daljši čas že obvladala najkrivičnejša načela! Ali zgodovina je šla svojo pot; podrla je krivico in zopet na prestol postavila pravico; kajti duh človeški ni ustvarjen za laž in krivico, ampak za resnico in pravico, in zato tudi krivica nikdar in nikoli ne more obvladati do konca. Zato nas tudi v našem prepričanji nikakor ne moti začasna zmaga lažiliberalnih principov sedanje dobe. Mi verujemo v večno veljavo resnice in pravice. Svet, ki že denes osupnjen gleda osodni polom krivih liberalnih principov v narodnem gospodarstvu, na ktere so liberalci še včeraj prisekali kakor na večni evangelij, bo nekega dné — gotovo, ali kedaj, ne vemo, — še véliko bolj osupnjen gledal vesoljni strašanski polom lažiliberalstva na političkem in verozakonskem polji. Takrat bo tudi v prahu že trohnela kratkovidna in ošabna politika „Narodovih“ modrijanov; kat. cerkva pa bode zmagovalno svojo pot hodila v sredi narodov do konca sveta!

Gospodarske stvari.

Skrbimo živini za zdrave parklje in kopita!

Živali, ki na prostem živé in se morejo gibati, kolikor, kdaj in kje se hočejo, ne potrebujejo posebne skrbi za parklje in kopita. Tu je že po naravi za vse poskrbljeno, kar je zdravju parkljev in kopit potrebno.

Drugače pa je to pri hlevni in delavni živini. Tu se mora na parklje in kopita gledati, sicer nastanejo škode in zgube. Glavna načela, kterih se gre pri tem poslu držati, se dajo ob kratkem v sledečem razložiti: Prvo je: „Parklji in kopita naj so snažni“. Na podplatih kopit in parkljev, če niso dobro iztrebljeni in porezani, se nabira nesnaga in blato vseh sort. To začne tu trohneti in gnjiti in napravlja pri konjih rožno gnjilobo (Hornfäule), pri ovcah pa gnjilo hromost (Moderhinke). Kakor hitro se kaj takega zapazi, gre parklje in kopita o pravem času do čistega iztrebiti in porezati in živini suho nastljati. Tako se ti boleznij najbolj v okom pride. Podkovanim konjem se morajo kopita vsak dan iztrebiti. —

Ker parklji in kopita od zgoraj navzdol rastejo, postajajo pri živini, ktera v hlevu vedno na enem mestu stoji, grdi in neukretni. Po stranéh prihajajo predolgi in se vdirajo, pri prežvekovalcih se začno navzdol zavijati, palec pa zmiraj naprej raste. To dela, da živinčé slabo stoji in stopa, da šanta, da se stanje vicela (Fessel) menja in ravno tako tudi nastopanje. To je dostikrat vzrok vsakovrstnim boleznim na parkljih in kopitih. Toraj velja za drugo načelo to: „Kopita

*) Glej določbe vesoljn. zbora Floretinskega od l. 1439, postavu papeža Pija V. od 20. avg. 1566 in zlasti natanjēne ukaze papeža Benedikta XIV. od 26. maja 1742. V teh se med drugim bere ostra prepoved, da ne smejo grški duhovniki po latinskem, naši pa po grškem obredu sv. meše služiti in drugih svetih opravil opravljati. Primeri: Koessing. Lithurgische Vorlesungen pag. 381 sq.

in parklji se morajo od časa do časa porezati in na palcu prikrajšati“.

Da se kopita in parklji v dobrem stanu obranijo, jim je posebnega namakanja treba. Če hodi živina na pašo, ji takega namakanja parkljev in kopit nikdar ne primanjkuje, navadno tudi v hlevih ne, posebno živini s parklji in nepodkovanim konjem. Podkovana kopita pa, posebno na prednjih nogah, le prerada suha in krhka postanejo in tako trpijo. Taka kopita potrebujejo toraj od časa do časa namakanja, kar se najlože z okladki iz ila, kravjeka ali lanene moke doseže. Tretje pravilo toraj je: „Kopita in parklji se morajo od časa do časa namakati“.

Pa vedna in prevelika mokrota bi zopet na kopito in parklje slabo delovala, posebno hlevna gnojnica kopito razjeda, zmečča in slednjič napravi, da začnejo gnjiti. Dostikrat nastane med parklji zagnjida (Klaunenspaltentzündung) in druge bolezni, posebno pozimi. Toraj velja za četrto pravilo: „Skrbi za suho nasteljo in pri ovcah tudi za suho ovčje dvorišče“.

Kopita, s katerimi se na prej povedani način ravna, se morajo potem od časa do časa mazati z maščobo ali kopitno mažo. Konjem se mažejo kopita z različnimi mažami, da se tako bolje obranijo, vendar pa mazanje namakanja še ne stori nepotrebna.

Tudi tla, po katerih živina hodi in živi, imajo na parklje in kopita veliko veliko upliva. Konji, ki v močvirnatih nižavah živé, imajo slabejša, bolj grobovlaknata (grobfaserig) in nizka kopita; oni pa, ki so po višavah na suh in trdih pašah izrejeni, bolj trda, krepka in glasna kopita.

Podkovana kopita vlaga manj premaka, ker se ali malo ali celo nič tal ne dotikajo; nasproti se pa zadnje noge bolj premakajo od prednjih. Angličani so potrebo kopita namakati najprej spoznali in obrajtali. Izmislili so zato tudi marsiktere naprave, post. podplatne blazinice (Sohlenpolster), črevlje itd., kar pa je vse več ali manj bolj nepotrebno. Hlevna gnojnica je nevarnejša od druge vlage, ker po svojih obstankih do razkrojitve in gnjilobe kopit pelje. Premočena kopita se morajo vsakokrat z mažo namazati. Kakor premočeno usnje posušeno prav prhko postane in se lomi, ravno tako tudi kopita. Navadno črnenje kopit, če niso bila poprej lepo čisto iztrebljena, nima dosti vrednosti na sebi. S tem se dostikrat le po nesnagi maže, kajti maža deluje le po vrhu, kopita pa ne zmečča kakor se navadno misli. To stori le voda, maža pa brani, da se kopita tako naglo ne izsušijo, ker izhlapljenje vlage zadržuje, kakor firnež. Mast in loj sama na sebi ali pa pomešana po primeri z voskom, smolovecem (Theer) ali terpentinovcem je dobra maža za kopita. Nekteri imajo rajši navadni firnež. Tudi podplata se morajo včasih s terpen-

tinovcem namazati. Toraj velja za peto pravilo: „Skrbi za primerno mažo za kopita“.

Vsaka podkev tudi najboljša z časom kopito pokvari. Najbolje bi seveda bilo, ako bi se živali mogle brez podkev puščati, ali to je po mnogih naših krajih nemogoče, toraj mora gospodarju za poglavitno ravnilo veljati: „Skrbi konjem za izvrstno podkev“. Podkve brez bradke (štrole) so vsakako najboljše, pa se ne dajo povsodi rabiti.*) Celó napol podkev, ki le palec varuje, bi lahko zadostovala. Če je pa kopito pokvarjeno, se pa najbolje in najprej popravi, ako se konj nepodkovan na mokrotno pašo spušča.

Občni zbor banke „Slovenije“,
dné 28. maja v Ljubljani.

Nazočih je bilo 30 delničarjev, zastopajočih 884 delnic. Podpredsednik, g. dr. Costa, pozdravi nazoče z nagovorom, v katerem omeni velikih težav, s katerimi se je banka „Slovenija“ v prvi dobi svojega obstanka borila, ter je imela sovražnikov ne le v nasprotjem, timveč tudi v domačem taboru; morala je prestati čas dunajskega borznega poloma in splošnega denarnega pomanjkanja, vrh tega pa je imela v svoji sredi še črve, ki so jo najbolj spodjedali. Vsled tega se ni čuditi, da kaže današnja bilanca 61.799 gld. (po odbitih 17.185 gld. dobička pri oddelku za življenje) le 44.614 gld. zgube. A tega se ne smemo ustrašiti, kajti zdaj so premagane glavne težave, osebe, ki so bile banki na kvar, so odpravljene in posrečilo se je dobiti novega vodjo v osebi g. Blaške, moža čistega imena in sijajnih zmožnosti, o katerem se smemo po pravici nadjati, da bo banko kmalu zopet spravil na pravo pot ter se bo škoda brž popravila, da bo bilanca koncem drugega leta vsa druga, povoljna. — Potem se je potrdila bilanca, spremenil neki paragraf, vrednost znamek nazočnosti (Präsenzmarken) stalno določila na 5 gld., ter se tudi dovolila remuneracija podpredsedniku s tem, da mu jo ima odmeriti opravljeni svet. Dr. Bleiweis priporoča prihodnjemu opravljenemu svetu varčnost in previdnost, dozdanjemu pa izreka zahvalo, kateri pritrdi zbor enoglasno. Gospod Bezenšek se spominja marljivega, nesebičnega in društvu na vse strani koristnega delovanja podpredsednika, g. dr. Coste, in predlaga, da mu zbor izreče zahvalo za to, kar se tudi zgodi. — Za tem je volitev opravljenih svetovalcev, pregledovalcev računov in namestnikov.

Opravljeni svetovalci so izvoljeni: Za predsednika gosp. Leopold knez Salm Reiferscheid, za podpredsednika g. Jože Debevec, trgovec v Ljubljani, za svetovalce gospodje: Jurij Bezenšek, dr. Karol Bleiweis, Andrej Brus, dr. Gustav Ipavic, France Mikuš, Miha Pakič,

*) Za težko vožnjo in po klancih ali pozimi celo ne; le pri konjih za jezdarjenje so take podkve najboljše, ker se kopitu najbolj prilagajo. Vredn.

Andrej Pirnat, Franjo Ravnikar, France Schollmayer, dr. Fr. Sterger, Matej Žvanut, Peter Urh; namestniki: Andrej Jeglič, Šimen Obilčnik, Miha Starč, Jurij Tutek. Pregledovalci računov: Andrej Kremžar, Jan. Več, Hugon Turak; namestnika: Janez Fabijan, Fr. Potočnik. — H koncu obljubi dr. Costa, kateri se je bil zaradi prevelikih drugih opravkov že prej odpovedal podpredsedništvu, banki še dalje svojo pomoč, kedarkoli je bo potrebovala, — obljuba, katero sprejme zbor z velikim veseljem. — Vladni komisar pri zboru je bil gosp. Fr. Paller, c. k. namestnike svetovalec, zapisnikar gosp. dr. Munda. — Zbor se je po tem razšel z nado boljše prihodnosti. To smo posneli iz „Slovenca“ v Ljubljani; pristavljamo še, da so se odpravile podružnice na Dunaji, v Peštu in Pragi, ki so največ primanjkljaja krive, ter bodo v teh mestih le agenture, ki dobivajo le provizije. Podružnica v Trstu pa, ki je v prav dobrih rokah, ostane.

Gospodarske skušnje.

Kedar se tèle odstavlja, je neumno ravnanje, če se pusti starki spred oči gnati, kajti skušnja uči, da krava teden do 14 dni potem rada ne je in tudi mleka le malo ali pa nič ne da. Od tega pa prihaja slabost na životu, vnetje vimena itd. — Kako tedaj storiti? Kdor le more, naj kravo dene v drug hlev in jej 3 dni dobro polaga; kdor pa le eden sam hlev ima, naj kravo v stran postavi, v jaslji ji pa dobre krme pripravi, potem krava popolnoma na tèle pozabi.

Kudeča deteljca, ki se v ajdo, najbolj pa v repo seje, preden se odnaša za svinje, je prekoristna klaja za govedo, ker govejega živinčeta nikdar ne napne. V veliko korist služi tudi bučelarjem, ker daje bučelicam obilne hrane. Skrbeti je toraj že zdaj pri setvi, da se dovolj semena dobi in sploh bi bilo želeto, da se bolj v našem kmetijstvu udomači. J. F.

Še enkrat zapriseženi vinski mešetariji. Na vprašanje deželne vlade: ali bi se v pospeh ložje in boljše vinske prodaje po važnejših vinskih krajih za poskušnjo postavili zapriseženi vinski mešetariji, pritrčila je temu trgovinska in obrtnijska kamora v Gradci v seji dne 5. marcija t. l. Vinorejcem bi pa bilo na prosto voljo dano, ali želijo posredovanja po mešetarijih ali ne. Kot mesta za mešetarje so se predložile: Maribor, Ptuj, Radgona, Ljutomer, Ormuž, Brežce, itd. — Bolj ko o tej stvari premišljujemo, bolj se nam tudi — nepraktična dozdeva. Dvomiti namreč ni, da bi se mnogo kupcev iz tujih krajev obračalo do mešetarjev. Ti bodo nasvetovali posestnike, katere imajo vpisane. Kdo daje poroštvo, da ne bodo ravno večji in premožniši vinorejci

tudi pri mešetarijih v prvi vrsti? Manjši vinorejci se ne morejo z unimi meriti in siliti naprej. Če bi pa vendar skušali po tem potu svojemu pridelku veljave pridobiti, bo moral mešetar naravnoč pisarnico z uradniki imeti, kar stane veliko stroškov. Kdo jih bo trpel? Le vpisani vinorejci, ki dobodo s tem nov davek.

Nova telegrafska napeljava. Graška trgovinska in obrtnijska kamora priporoča pri ministerstvu trgovine napeljavo telegrafa iz Celja čez Žalec, Vransko in Podpeč v Ljubljano, in od sv. Lenarta v Sl. gor. do južne železnice.

Dopisi.

Stročjaves pri Ljutomeru 24. dne maja 1874. (Požarna nesreča — mili klic na pomoč.) Komaj je potihnil glas o budem mrazu i poškodovanju Mure v našem okraju, se privali nova nesreča. Na binkoštni praznik popoldne 3 $\frac{1}{2}$ ure nastane v dvorišču J. Pucanja — ogenj, in tako rekoč v jednom hipu pogorela so — razun jednega skednja — 6 kmetom in želarju razun malega zidovja vsa njih poslopja, ki so žalibog bila slamo pokrita in po slabem zavarovana — do tal. Uničil je ogenj ljudem tudi mnogo obleke in živeža ter po takem prebivalce v malem trenutku na beraško palico spravil.

Samo po vrh cenjena škoda znaša

od poslopij	5300 gld.
od živeža in obleke	4011 „

vkupaj . . . . . 9311 gld.

Več gospodarjev je bilo na polji ogledavat od mraza poškodovanega rastlinstva, zaradi tega je tudi požar iz začetka skoro brez vsega napotka razsajal. Kakor blisk prihiteli so ljutomerski gasileci z dvema brizgalnicama; podpirali so jih tudi cvenjski možje s svojo brizgalnico, ter zedinjenimi močmi ogenj na toliko ustavili, da ni pri vetru vsa ves pogorela.

Hvala Bogu, da se ta nesreča ni ponoči pripetila, kder bi še lahko bilo kakovega človeka ali živino poškodovalo ali usmrtilo! V imenu vseh poškodovanih izrekam prisrčno hvalo za krepko branenje ter še posebno hvaležno omenjam hrabro delovanje gasilnega društva v Ljutomeru, ostalih ljutomerskih gospodov in c. kr. žandarmrije za njih skrbno uredovanje in pomoč pri ovej nesreči. —

Slavno uredništvo „Slov. Gospodarja“ pa prosim, da bi blagovolilo milodarne prineske za „pogorele Stročjanje“ nabirati in na podpisano županstvo poslati.

Občina Stročjaves. Marko Novak, župan.

Pristavek vredništva. Iz srca radi to storimo, ter prosimo blagodušne prijatelje, naj bla-